

Bemærkninger til forslaget

Generelle bemærkninger

Ved voksenundervisning og folkeoplysning forstås den undervisning og anden folkeoplysende virksomhed, som finder sted uden for førstegangsuddannelserne. Der er tale om en mangfoldighed af undervisningsaktiviteter. For at understrege bredden og knytte forbindelsen til folkeoplysningstraditionen i Danmark benyttes i beslutningsforslaget dobbeltbetegnelsen voksenundervisning og folkeoplysning.

I dagligt sprogbrug ses i øvrigt anvendt såvel *voksenundervisning* som *voksenuddannelse*, ofte parallelt. I dette forslag er valgt ordet *voksenundervisning*, fordi selve forløbet af undervisning og udviklingen heraf anses for vigtigere end den formelle kompetence, den fører frem til.

For overskuelighedens skyld kan voksenundervisningen og folkeoplysningen opdeles i tre hovedområder:

1. Folkeoplysning i form af almen voksenundervisning spænder bl.a. over de omfattende aktiviteter, som gennemføres i henhold til lov om fritidsundervisning, eksempelvis aftenskole, studiekredse, interessegrupper for voksne og folkeuniversitetet. Folkehøjskolen udgør en vigtig del, ligesom andre frie kostskoler kan siges at tilhøre dette område. Det mangfoldige foreningsarbejde er sammen med den kommunale ungdomsskole ligeledes vigtige elementer i folkeoplysningen. Endelig kan specialundervisning for voksne siges at høre hertil. Fælles for alle disse aktiviteter er, at de ikke giver formel kompetence.
2. Almen kompetencegivende voksenundervisning repræsenteres først og fremmest af enkeltfagskursernes prøveforberedende undervisning for voksne. Undervisningen forbereder til folkeskolens afgangsprøver og HF.
3. Voksenundervisning i tilknytning til arbejdslivet foregår i det offentliges regie gennem arbejdsmarkedsuddannelserne samt efteruddannelserne for de offentligt ansatte. En lang række virksomheder gennemfører interne medar-

bejderuddannelser, ligesom arbejdsmarkedets organisationer har tilrettelagt en omfattende kursusvirksomhed.

Tilsammen tegner de mange aktiviteter billedet af dansk voksenundervisning og folkeoplysning. Det er forslagsstillernes opfattelse, at det er både ønskeligt og nødvendigt med en forstærket indsats på alle disse områder for at give borgerne de bedst mulige betingelser for at kunne forudse, påvirke og tilpasse sig det moderne samfunds hastige udvikling.

Det gælder mulighederne for dels at medvirke aktivt i folkestyret, dels at kvalificere sig til et krævende og teknisk kompliceret arbejdsliv, men også i det hele taget at forbedre det enkelte menneskes muligheder for at give tilværelsen livskvalitet.

For forslagsstillerne er det fundamentalt at understrege sammenhængen mellem folkestyre og folkeoplysning. Her har Hal Kochs ord fra 1945 stadig aktualitet, når han i bogen »Hvad er demokrati?« skriver: »Demokratiet kan aldrig sikres. Det er ikke et system, der skal gennemføres, men en livsform, der skal tilegnes. Det drejer sig om et sindelag, der skal bibringes hvert nyt slægtled. Derfor er det folkelige oplysningsarbejde nerven i demokratiet.«

Grundlaget for videreudviklingen af folkestyret er også i dag et nuanceret og alsidigt oplysningsarbejde i befolkningen, ikke mindst i lyset af en udvikling, som har indebåret, at mange mennesker i det moderne samfund lever en opdelt og arbejdsmæssigt specialiseret tilværelse, hvorfra det kan være vanskeligt at skaffe sig overblik over et stadig mere kompliceret samfund.

Dette giver sig også udslag i, at man i højere grad beskæftiger sig med – og organiserer sig omkring – snævrere problemstillinger og enkelte spørgsmål fremfor at anlægge det helhedssyn, som traditionelt har præget det politiske liv.

Folkeoplysningen er imidlertid et vigtigt led i skabelsen af en nødvendig helhedsopfattelse. Derfor er det nødvendigt at støtte det folkeoplysende arbejde og hermed også de folkelige fællesskabers samtale om vigtige samfundsanliggender. Ad den-